

MidtPUNKT

2
10

NÆRINGSFORENINGEN I TRONDHEIM
MID-NORWAY CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY

TEMA: Samferdsel

Torbjørn Digernes
NTNU 100 år

Unni Steinsmo
SINTEF 60 år

Kristian Fosheim
DKNVS 250 år

CODAN

FORSIKRING

Codan er Skandinavias 3. største forsikringsselskap med hovedkontor i Danmark. I Danmark og Sverige har Codan ca 20% markedsandel.

Codan er i ferd med å utbygge sin organisasjon i Norge, basert på assuranseforretninger.

I Trondheim er Codan representert ved Trondheim Assuranse som særlig henvender seg til bedriftsmarkedet og ansatte.

TRONDHEIM ASSURANSE
har kontor på Heimdal.
Ringvålveien 2
72 59 59 60

Opplev landet på Lian

“Dokk har jo verdens største grupperom, ute!”
- Kurs og konferanse gjest

www.sansogsamling.no Tlf. 72 56 51 10

KURS & KONFERANSE

i vakre omgivelser med frisk luft og fri parkering

Lian RESTAURANT

kortreist mat i godt selskap

20 min med trikk eller bil fra sentrum

2-100 personer med grupperomsmuligheter

Samferdsel som motor for næringsutvikling

Tema for dette nummer av MidtPunkt er samferdsel. God og effektiv kommunikasjon via vei, bane, sjø og luft er en viktig forutsetning for næringsutvikling. Dette var også en av de hindringer for vekst som svært mange av næringslivslederne pekte på i forbindelse med Strategisk næringsplan for Trondheimsregionen.

Trondheimsregionen har i utgangspunktet en kostnadsulempet når det gjelder transport. Kostnadene er knyttet til fysisk avstand til råvarer og kunder, og kvaliteten på kommunikasjonsformene til disse stedene. I tillegg er samferdsel viktig for at Trondheimsregionen skal opprettholde sin status som attraktiv bo- og arbeidsregion.

I forbindelse med Strategisk næringsplan har vi ikke bare pekt på hvilke utfordringer næringslivet mener regionen har knyttet til samferdsel – vi har også foreslått mulige løsninger på disse:

- Politikerne må lage realistiske finansieringspakker for å få ferdig stamveier og nye fylkesveier i løpet av 20 år
- Reisetiden med tog til Oslo må i 2020 kuttes til 4,5t og til Steinkjer minimum til 1,5t. I den grad det skal bygges høyhastighetsbane i Norge skal Trondheim - Oslo være den som bygges
- Byggestart for ny godsterminal/logistikknutepunkt skal være senest 2016. Det skal samtidig være bygget nok dobbeltspor som gjør at kapasiteten på den nye terminalen kan tas ut
- Vedtak om lokalisering om ny sentralhavn til erstatning for Brattøra må være gjort senest samtidig med ny godsterminal/logistikknutepunkt
- Værnes må bygges ut til kapasitet for 5 mill reisende med en gang. Videre må det sikres effektive tilbringertjenester til og fra flyplassen
- Det må arbeides aktivt for å sikre flere direkte utenlandsruter fra Værnes, gjennom blant annet å etablere et fond for markedsføring/stimulering av rutetilbud, etc

Det er tiltak vi håper at våre politikere vil jobbe aktivt for å gjennomføre. Det kreves tverrpolitisk enighet og stayerevne for å få dette på plass – ikke minst for å sikre kraft i regionens lobbyvirksomhet mot sentrale myndigheter. Og slik vi ser det er dette noe det absolutt bør være mulig å stå samlet om. La oss sørge for at samferdsel blir en motor for næringsutvikling i Trondheimsregionen – ikke et hinder.

Berit Rian

Berit Rian
administrerende direktør

Innhold

Lavt prioritert – store ringvirkninger.....	4
Bred prosess skal sikre gode alternativ.....	6
Skal tvinge trafikken ut av sentrum.....	8
Nytt kjøremønster kan gi kaos.....	9
Store utbygginger for internasjonalt knutepunkt.....	10
Store prosjekter – lenge å vente.....	12
Enormt jernbanepotensial.....	13
Kunnskapsmiljøene må gi mer næringsutvikling...	14
Rådlyt lån av gategrunn.....	16
Nasjonal kunnskapsaktør - regional gullgrube for næringslivet.....	17
Leverandør og knoppkyter.....	18
250 år og høyaktuell.....	20
Gammel industrikjempe på nytt beite.....	22
Tilbake til tradisjonelt bankhåndverk.....	23
Best på dypt vann.....	24
Gode sommerjobber til karrierebevisste søkere.....	25
Trøndersk storsatsing i Kina.....	26
Nettverk Økonomi er etablert.....	28
Nå skjer det igjen.....	30
Nye medlemmer.....	31

Utgiver:

Næringsforeningen i Trondheim
Postboks 778 Sentrum
Telefon: 73 88 31 10 - Telefaks: 73 88 31 11
firmapost@trondheim-chamber.no
www.trondheim-chamber.no

Redaktør:

Berit Rian

Redaksjonell produksjon:

Ragnhild Tokstad Bergsmyr i Bergsmyr AS

Layout:

Guri Jermstad AS

Trykk:

Trykkpartner Grytting
Opplag: 6 500

Forsidebilde: *Ferje ved kai i Rørvik*. FOTO: WIKI COMMONS

Hovedsamarbeidspartnere:

Lavt prioritert – store ringvirkninger

– Vi må betrakte infrastruktur med et helhetlig blick og tenke nytt rundt den infrastrukturen vi allerede har i regionen, mener NiTs fagrådsleder for logistikk, Svenn Erik Nøklebye.

– Dårlig infrastruktur er en merkostnad for alle, sier Svenn Erik Nøklebye, leder for NiTs fagråd for logistikk. Han etterlyser vilje til å investere i gode, helhetlige løsninger for regional vareflyt.

– Det er når varene spres i regionen, det virkelig røyner på vegnettet. Dette blir ofte for lite vektlagt sammenliknet med fokuset på blant annet tungtransporten mellom Oslo og Trondheim, mener Nøklebye. Som logistikksef i Felleskjøpet Agri BA kjenner han utfordringene ved transport i et grågrønt land.

– Infrastruktur knyttet til samferdsel berører alle, ikke bare logistikkbedrifter, men hele næringslivet og befolkningen. Dermed er dårlig infrastruktur en merkostnad for hele samfunnet. Det betyr at vi må utvikle infrastrukturen i takt med behovet med et helhetlig blick, og ikke se oss blind på én transportform.

Går for seint

Nøklebye er glad for at utbyggingen av hovedvegnettet rundt Trondheim endelig er i gang. Han er også glad for at alternativer for veg, jernbane og logistikknutepunkt utredes, kostnadsberegnes og vurderes for å finne gode løsninger, men det begynner utvilsomt å gå på tålmodigheten løs.

– Vi er helt avhengige av å få opp tempoet. Jo visst kan vi bruke årevis på å finne den optimale løsningen for logistikknutepunkt, men mens alternativene utredes, går taksameteret, betingelsene endrer seg, og konkurrerende regioner utvikler seg. Nå må vi prioritere å få på plass en regionalt god løsning før toget går.

Nøklebye peker på Sluppen bru, som burde vært erstattet med en ny trafikkløsning for mange, mange år siden. – Med den utstrakte boligbyggingen på Byåsen over mange tiår, burde ikke trafikkveksten komme som noen overraskelse. Men vi opplever stadig at tiltakene blir svært reaktive og kommer veldig seint.

Vil utnytte vegnettet bedre

Logistikksefen er fornøyd med at Nordre avlastningsveg åpnes i løpet av våren. Også E6 Øst mener han blir en god løsning når den åpner i 2014. – Men jeg er redd for at kapasiteten på det øvrige vegnettet knipes igjen for tidlig. Det handler om å utnytte det vegnettet vi har, best mulig. Da må

vi være villige til å tenke alternative løsninger, mener Nøklebye.

– Hvorfor ikke åpne kollektivfeltene for varer som reiser kollektivt? spør Nøklebye. – Kollektiv varetransport er kostnadseffektivt og miljøvennlig, og så lenge vi vil ha en levende by, er vi avhengige av at varene transporteres inn til byen, sier fagrådslederen, som vil ha en prøveordning for godstransport over 7,5 tonn i kollektivfelt.

– Vi må begynne å tenke nytt rundt den infrastrukturen vi har. For eksempel ligger vegnettet i byen nærmest ubrukt på kvelds- og nattetid. På samme tid står også mange kjøretøy uproduktive. Hvis vi flytter lokal distribusjon av varer til denne tiden av døgnet, vil det sannsynligvis gi stor effekt på vegnettet. Det vil imidlertid kreve et utstrakt samarbeid mellom flere aktører, der vareiere, transportbedrifter, eiendomsbesittere og myndigheter må samarbeide om felles målsetninger og tiltak, som ombygging og regulering til for eksempel kvartalsvise, bemannede eller ubemannede varemottak.

Behov for omlasting

Fagrådslederen skulle gjerne sett at mer godstransport ble overført fra veg til jernbane, men innser at det foreløpig ikke er et reelt alternativ. – For at jernbanen skal være et alternativ til veg, må den være konkurransedyktig på pris, kapasitet og kvalitet. Det er den i for liten grad i dag. Ikke er det tilstrekkelig kapasitet, og kvaliteten på framsendingstida er for ustabil.

– Et annet aspekt er at jernbanen har svært få omlastingspunkt, mener

Nøklebye. Han etterlyser en diskusjon om behovet for "gigantterminaler" kontra mindre omlastingssteder. – Start- og sluttdestinasjonen for varene er sjelden de store godsterminalene. For eksempel ville en omlastningsmulighet i Innherred gjort jernbanen langt mer attraktiv for aktører som Felleskjøpet. I dag er det ingen alternativer for lastning eller lossing av tog mellom Trondheim og Mo i Rana.

Høyhastighet

I februar ga Samferdselsdepartementet Jernbaneverket oppdraget med å utrede strategier og alternativer for høyhastighetsbaner i Norge. Nøklebye er positiv til utredningen, men er betenkt over konsekvensene av en eventuell høyhastighetsbane mellom Trondheim og Oslo.

– Hvis vi flytter persontrafikk fra fly til tog mellom de store byene, vil det endre inntektene for landets viktigste flyplasser. Det er disse inntektene som igjen bærer nettverket av de mindre flyplassene. Siden mye av verdiskapingen foregår i distriktene, må vi vurdere konsekvensene for kortbanenettet av flyplasser. I iveren etter å løse ett problem bør vi vokte oss for å skape flere nye, advarer fagrådslederen.

Gods- vs persontransport

Han understreker behovet for et helhetlig blick på jernbanetrafikken. – Godstrafikken med jernbane må ikke bli skadelidende. Tvert imot bør en eventuell utbygging av høyhastighetsbane gi godstrafikken økt kapasitet. Her ligger det mange ubesvarte spørsmål som må belyses i en utredning, mener Nøklebye.

Møteplassen

Fredagsforum: Hver fredag i Royal Garden Hotel klokken 11.30 til 12.30.

For informasjon av alle møter NiT arrangerer se:

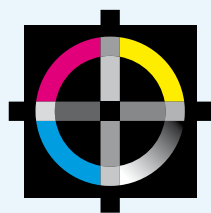
www.trondheim-chamber.no

– Næringslivet kunne fraktet vesentlig mer varer med tog allerede i dag, men kapasitetstaket er nådd. Dermed prises jernbanetransporten høyere enn transport med lastebil. Det burde vært omvendt. Vi burde utrede miljøgevinstene ved et krafttak med dagens jernbane, for eksempel ved å bygge dobbeltspor i noenlunde samme trasé som i dag, samt ved å utvide kapasiteten og antallet på terminalene.

Regionale krafttak

Det overordnede spørsmålet er likevel hva vi får igjen for investeringen, mener Nøklebye. – I Norge har ikke de siste tiårene dannet tradisjon for å bruke penger på infrastruktur. Hvis vi nå skal bruke gigantiske summer på å investere i lyntog, må vi kjenne gevinsten og kostnadene for hele transportsektoren. I tillegg må vi veie nasjonale tiltak opp mot de regionale. Kanskje vil samfunnet og miljøet tjene mer på investeringer som samordner og effektiviserer den lokale og regionale transporten? spør fagrådslederen.

RTB

**trykkpartner
grytting**

Lade Allé 71 • 7041 Trondheim • Telefon 73 84 80 10
firmapost@trykkpartnergrytting.no • www.trykkpartnergrytting.no

Nytt logistikknutepunkt:

Bred prosess skal sikre gode alternativer

Ennå jobber vi svært bredt for å få fram alle aspekter ved de ulike konseptalternativene, sier senioringeniør Raymond Siiri i Jernbaneverket. Målet er å få prosjektet inn i Nasjonal transportplan (NTP) for 2014-2024.

Logistikknutepunktet har som hovedmål å skape mer effektive transportløsninger, større omlastingskapasitet og mer effektiv omlasting mellom veg, havn og jernbane. Det skal også bidra til at mindre gods går langs veg, og mer langs bane.

Steg for steg

Utredningsprosessen for et nytt logistikknutepunkt startet i fjor vår. Siden har den bredt sammensatte prosjektgruppen hatt jevnlig kommunikasjon med regionens næringsliv, myndigheter og transportbrukere, og har rapportert til det politiske samarbeidsorganet Trondheimsregionen hver andre måned. I høst skal Jernbaneverket legge fram sin rapport.

– Dette er en omfattende sak og en viktig beslutning, ikke bare for Midt-Norge, men for alle som skal frakte varer til, fra og gjennom regionen. I løpet av året har vi fått svært mange nyttige innspill, og vi arbeider med å få fram alle faglig relevante aspekt i saken. Men vi kan naturlig nok ikke ta hensyn til alle meninger, sier Siiri.

Ingen konklusjoner

Han er kategorisk på at det ennå er altfor tidlig å trekke konklusjoner.

– I så store prosjekter må vi sikre at vi behandler én fase om gangen, og ikke forkaster noen alternativ før vi har alle forhold på bordet. Hittil har prosjektgruppen kartlagt behov, definert målene for knutepunktet og gjennomgått krav. Nå skal vi i gang med å vurdere fire-fem ulike hovedkonsept for et nytt knutepunkt (se faktaboks).

Siiri kan likevel røpe at det såkalte O-alternativet ikke tilfredsstillende de stilte kravene. – Brattøra alene har ikke utvidelsesmuligheter til å bli framtidens logistikknutepunkt, verken med hensyn til sporlengde, lastegater eller lagringskapasitet.

Krever samstemmig valg

Etter at hovedkonseptet er fastlagt, gjenstår lokaliseringsspørsmålet. – Vi vil rangere de ulike konseptalternativene ut fra gitte kriterier, og håper rapporten gir så gode alternativer at lokaliseringen blir et politisk valg, sier Siiri.

– Det er en stor fordel at Trondheimsregionen greier å enes om konseptvalg og eventuell lokalisering før saken behandles i Stortinget. Det øker utvilsomt regjeringens vilje til å inkludere prosjektet i NTP, mener Siiri.

FAKTA

I april 2009 ga Samferdselsdepartementet Jernbaneverket oppdraget med å utrede et nytt logistikknutepunkt for Midt-Norge.

Samfunns mål

Å gi Midt-Norge et kostnadseffektivt, kapasitetssterkt og fleksibelt logistikknutepunkt for framtidens godstransport.

Samfunnsbehov

1. Større andel gods via jernbane og sjø, redusert andel langs veg
2. Helhetlige transportløsninger og økt konkurransekraft for næringslivet
3. Effektiv, forutsigbar og fleksibel godstransport til og fra regionen
4. Miljøvennlig og energieffektiv transport
5. Konkurransedyktige transportløsninger

Hovedkonsepter som utredes

- O Dagens situasjon på Brattøra og andre godsterminaler
- M Modernisering og kapasitetsøkning på eksisterende godsterminaler
- D1 Nytt, delt konsept med delte løsninger og flere baneterminaler
- D2 Nytt, delt konsept mellom ny baneterminal og definert containerhavn
- I Nytt, integrert konsept (bane og havn i ett)

Lokaliseringalternativer

(aktuelle kommuner):

- Trondheim
- Malvik og Stjørdal
- Melhus og Klæbu
- Orkdal og Skaun

Framdrift

- Høsten 2010: Prosjektgruppen leverer KVVU-rapporten (konseptvalgutredning) til bred offentlig høring i regionen. I høringsfasen vil Trondheimsregionen behandle saken.
- Vinter 2010/2011: Etter høring sendes merknadene sammen med KVVU-rapport til oppdragsgiveren Samferdselsdepartementet. Departementet engasjerer prekvalifiserte konsulenter for kvalitetssikringen KS1.
- 2011: Transportetatene skriver sine bidrag til NTP.
- 2012: Samferdselsdepartementet skriver NTP og gjennomfører offentlig høring.
- 2014-2024: Periode for neste NTP.

– Valget av nytt logistikknutepunkt må blant annet ta hensyn til befolknings-tyngdepunkt, godsstrømmer og næringslivsstruktur, sier senioringeniør Raymond Siiri, prosjektleder for Jernbaneverkets konseptvalgutredning.

REN
TRØNDER
ENERGI

H&K Reklamebyrå Foto: GT

Ambisiøse eiere

Det er noe eget med trøndere. Hva ville norsk musikk vært uten dem? Hva ville norsk grasrot vært uten dem? Hva ville Trøndelag vært uten folk som Vilde? Folk med talent som våger å gå sine egne veier. Flere generasjoner med trøndere vet hva det betyr å eie sitt eget. De vil ha kontroll over infrastrukturen, bryr seg om miljøet og er opptatt av lokalsamfunnet.

Derfor eies energiselskapet deres av noen som bryr seg – dem selv.

tronderenergi.no

TrønderEnergi
eid av trøndere

Skal tvinge trafikken ut av sentrum

Gatebruksplanen for Midtbyen skal redusere trafikken gjennom sentrum og tvinge privatbiler og godstransport over på Nordre avlastningsveg.

I midten av mai åpner siste del av Nordre avlastningsveg (NAV). Samtidig begynner prosessen med å gjøre Midtbyen mindre gjennomkjøringsvennlig for privatbiler og godstransport.

Bedre kjøreløsninger

– Det overordnede målet med et nytt kjøremønster er å minimere trafikken gjennom sentrum. I tillegg oppnår vi et mer logisk og lettforståelig kjøremønster, færre énvegskjøring og færre kryss med tvungne kjøreretninger, sier sivilingeniør Trond Bakke ved byplankontoret i Trondheim kommune.

Når strekningene Marienborgtunnelen og Brattøra ferdigstilles, finnes det sammenhengende forbindelse fra Stavne i Osloveien til Nyhavna. Strekingen Nyhavna–Grillstad skal ferdigstilles i 2014. Strekingen Sluppen–Stavne er imidlertid fremdeles i det blå, idet verken løsning, kostnad, finansiering eller fremdrift ennå er avklart. Bakke medgir at dette vil redusere effekten av NAV noe.

Midtbyen får færre énvegskjøring, men flere rene kollektivgater, forteller sivilingeniør Trond Bakke i Trondheim kommune.

Trinnvis innføring

– Vi kan ikke vente at NAV tar hele den ønskede reduksjonen av gjennomgangstrafikken før en ny løsning for Sluppen er klar, mener han. – Derfor kan heller ikke alle tiltakene i Midtbyen settes ut i livet med det samme. Omleggingen krever dessuten rundt 500 nye skilt, 15-20 ombygde lyssignalanlegg og ombygging av gatene, som vil ta tid å få på plass. Det nye kjøremønsteret blir derfor trinnvis innført i løpet av de neste årene.

Ennå gjenstår finpussing på planene, ikke minst med hensyn til fremdriften i omleggingen.

Tar næringslivet med på råd

– Trondheim kommune og Statens vegvesen jobber fremdeles med å utarbeide et komplett forslag basert på gatebruksplanen. Vi tar kontakt med Næringsforeningen og andre aktører for en detaljert gjennomgang når forslaget er klart, lover Trond Bakke.

RTB

FAKTA

Her er noen av de viktigste endringene i kjøremønsteret

Disse gatene stenger for privat- og godstrafikk:

- Olav Tryggvasons gate: blir hovedtrasé for kollektivtrafikk med sykkelfelt og lommer for varelevering (for lastebiler over 3,5 tonn)
- Sandgata vest for Tordenskjolds gate: blir parkområde med gjennomgående gang- og sykkelveg
- Prinsens gate: blir kollektivgate med Prinsenkryss som nytt av-/påstigningspunkt for buss og trikk (Bystyret avventer endelig behandling av dette til Nordre avlastningsveg er ferdigstilt og nye trafikkanalyser er gjennomført)
- Torvet: stenger for all trafikk idet bussene flyttes til Prinsens gate
- Bispegata: stenger for gjennomkjøring fra Sverres gate ved Prinsens gate
- I tillegg nedgraderes Søndre Ilevollen fra fire til to felt for å redusere trafikken inn mot byen

Disse gatene endrer kjøreretning:

- Kjøpmannsgata: åpner for tovegstrafikk
- Søndre gate: åpner for tovegstrafikk
- Dronningens gate: fortsatt énvegskjørt, men endrer kjøreretning (fra østgående til vestgående)
- Krabugata og Brattørgata: fortsatt énvegskjørt, men endrer kjøreretning

Det totale antallet parkeringsplasser i Midtbyen skal opprettholdes.

Om gatebruksplanen for Midtbyen

Gatebruksplanen for Midtbyen ble vedtatt av Trondheim bystyre i 2007. Planen skal minimere gjennomgangstrafikken og gi mer plass til kollektivtrafikk og myke trafikanter, blant annet i form av et sammenhengende sykkelfelt mellom øst og vest. Den åpner også for en forlengelse av trikketraseen til Pirterminalen.

Det nye kjøremønsteret i Midtbyen skal innføres etappevis etter at Nordre avlastningsveg åpner i mai.

- Nytt kjøremønster kan gi kaos

– Det nye kjøremønsteret i Midtbyen reduserer den generelle kapasiteten. Det skaper mange nye flaskehalsar som kan og vil kreve flere tiltak for å redusere trafikken i sentrum. Den økte kapasiteten NAV gir på Brattøra er ikke nok, mener seniorrådgiver i Rambøll, Terje Norddal.

Han stiller spørsmål ved flere av løsningsene som nå er bebudet.

– Kombinasjonen av flere toveiskjørtede gater, redusert gateareal for biltrafikk, trange kryss og korte lyssignalperioder vil gi kø og vanskelige situasjoner. Ikke minst for større kjøretøy, mener Norddal.

Ikke godt nok

Han er glad for at Nordre avlastningsvei (NAV) åpner i mai. – Dette er et vegprosjekt med god nytte. Det gir kortere reisetid, bedre miljø og større sikkerhet, og gir en god løsning for øst-vest-trafikken i Trondheim. Dermed reduserer det også det behovet for trafikkapasitet i Midtbyen.

– Spørsmålet er om NAV reduserer trafikken gjennom Midtbyen så mye at det nye kjøremønsteret gir god nok kapasitet, sier Norddal. Han peker på at vest-sør-trafikken blir svært krevende.

– I dag gir Kongens gate og Sandgata god kapasitet. Hvis Kongens gate får kollektivfelt i to retninger, blir det bare ett felt igjen for ordinær trafikk når Sandgata stenger. Det er naturligvis ikke mulig, og tvinger gjennom løsninger som gir dårlig framkommelighet for både kollektivtrafikk og annen trafikk, sier Norddal, som lurer på om prinsippet med å stenge Sandgata kan være godt gjennomtenkt. Han tilføyer at situasjonen blir bedre med ny forbindelse Byåsen–Sluppen.

Trange kryss gir problemer

Han er særlig skeptisk til situasjonen for større kjøretøy. – Selv etter åpningen av NAV må Midtbyen ha plass til busser og 12 meter lange lastebiler som skal forsyne strekningen Midtbyen–Tempe med varer.

Norddal peker på flere utfordringer med den planlagte trafikk-løsningen. – Énvegskjørtede gater er et godt system for effektiv trafikkavvikling. Når énvegskjørtede gater åpnes for tovegstrafikk, reduseres kapasiteten automatisk. Ikke minst fordi det skaper store problemer i kryss, mener Norddal.

– God trafikkavvikling krever store kryss. De planlagte løsningene med tovegstjørtede gater og flere svingeretter krever flere felt fram mot krysset. Det blir det ikke plass til i Midtbyen, og det kommer til å by på store problemer.

Løfter på sviktende grunnlag

Seniorrådgiveren er heller ikke begeistret for kommunens løfter om maksimalt ett minutt ventetid i lysregulerte kryss. – Jo lengre perioder, det vil si tidsrommet mellom hver gang det blir grønt lys i én retning, dess bedre kapasitet i krysset, forklarer Norddal. – Gjennom 60-sekundersløftene tar kommunen bort et virkemiddel for effektiv trafikkavvikling. Også prioritert grøntid for kollektivtrafikk og vrimlefase for fotgjengere i alle kryss, tar kapasitet.

Dårlig virkemiddel

Norddal peker på at de trafikale konsekvensene av gatebruksplanen var belyst før planen ble vedtatt, og viste åpenbar risiko for dårligere framkommelighet. – Å tilby dårligere kapasitet for å redusere bilbruk, er et lite egnet virkemiddel med mange uheldige bivirkninger.

Seniorrådgiveren mener kommunen nå må planlegge kryss og signalanlegg grundig for å sikre funksjonaliteten. – Trafikkendringene i Midtbyen blir markedsført med at endringen fra énvegstil tovegstjørtede gater skal gi bedre

– Det nye kjøremønsteret i Midtbyen er for dårlig planlagt og gir mange nye flaskehalsar, mener seniorrådgiver i Rambøll, Terje Norddal.

tilgjengelighet. Dette blir lett forstått som bedre framkommelighet, men det blir garantert ikke resultatet av den vedtatte omleggingen, sukker Norddal.

RTB

FAKTA

Det nye kjøremønsteret i Midtbyen vil særlig skape flaskehalsar i kryssene

- Kongens gate – Tordenskjolds gate
- Prinsens gate – Erling Skakkes gate
- Prinsens gate – Olav Tryggvasons gate (bygget som er oppført nedenfor gamle Sentralbadet gir problemer for busser og større kjøretøy)
- Kjøpmannsgata – Olav Tryggvasons gate

I tillegg vil kjøremønsteret ifølge Norddal medføre svært uheldig belastning på strekningene

- Prinsens gate mellom Bispegata og Erling Skakkes gate
- Kongens gate – Tordenskjolds gate – Erling Skakkes gate, avhengig av kollektivløsning.

– Store utbygginger for internasjonalt knutepunkt

Værnes har landets beste nasjonale rutenett, men har potensial for langt flere attraktive utenlandsruter, mener lufthavnsjef Lasse Bardal. Han tror kloke utbygginger, mer patriotisme og bedre samhandling vil styrke Værnes og regionen.

Fram mot 2013 skal Trondheim lufthavn Værnes bygges ut og oppgraderes for nærmere én milliard kroner. Bli trafikkutviklingen som lufthavnsjefen tror og ønsker, blir dette imidlertid bare starten.

Sprengt kapasitet

- Kapasiteten på deler av infrastrukturen på Værnes er sprengt. I første omgang har det vært viktig å sikre oss nok areal til å kunne bygge ut etter behov, sier Bardal, som har ambisjon om 1 million utenlandsreisende i 2014. Masterplanen som ble lagt i 2006, omfatter visjoner helt fram til 2050.

Slik kan fremtidens Værnes bli seende ut i fugleperspektiv. Den integrerte jernbaneterminalen sees til venstre på illustrasjonen.

ILLUSTRASJON: ARKITEKT NARUD, STOKKE, WIIG

Værnes forbereder seg på flere flyreiser. Innen 2014 vil utenlandstrafikken fra Værnes fordobles, tror lufthavnsjef Lasse Bardal.

Værnes har allerede tatt store steg inn i en ny lufthavnperiode. Flyplasshotellet stod ferdig i fjor, og gjør Værnes til en fullverdig internasjonal lufthavn. Den nye brannstasjonen og driftsbygningen med topp moderne utstyr har blant annet redusert forsinkelsene ved snøvær til et minimum. Det er god økonomi, mener Bardal. I år står flere utbygginger for tur (se faktaboks).

Bygger ut terminalbygg

I 2012 begynner arbeidet med et nytt énetasjes terminalbygg for propellfly. Bygningen blir liggende vest for dagens terminal, integrert med jernbanestasjonen, og med god forbindelse til dagens terminalbygning.

Også dagens terminal planlegges oppgradert. Mest kritisk er bagasjekapasiteten. – Foreløpig vurderer vi å bygge ut vestover mot jernbanen. Med en utbygging kan vi få en ny bagasje-hall, flytte sikkerhetskontrollen bort fra innsjekkingsområdet og samle all innsjekkning i hovedterminalen, forklarer Bardal.

Kan bli kjempeutbygging

På lang sikt kan det imidlertid bli behov for en helt ny terminalbygging med plass og dybde for blant annet mer effektiv bagasjehåndtering. – Dette er snakk om en kostbar utbygging på rundt halvannen milliard kroner. Men Avinor bygger ikke ut før trafikktutviklingen viser at behovet er til stede, sier Bardal.

Lufthavnsjefen er opptatt av å skape bedre forhold også for den internasjonale turisttrafikken, som forventes å vokse betydelig i årene som kommer. – Målet er å skape en god kombinasjon av turisttrafikk og forretningsreiser. Det fyller flyene og skaper grunnlag for attraktive ruter. Bruker ikke passasjerene rutene, legger flyselskapene dem ned – så enkelt er det, sier Bardal.

Internasjonalt knutepunkt

Værnes er internasjonal flyplass ikke bare for hele Midt-Norge, Møre og Helgeland, men også for Midt-Sverige med Åre og Østersund. – Her er markedet stort, men dessverre utgjør den utrangerte jernbanen på norsk side av grensa en «missing link». Når fly- og jernbaneterminalen på Værnes bygges sammen, trenger vi hyppig og forutsigbar flytog-forbindelse også mot Støren og Steinkjer, mener lufthavnsjefen.

Etterlyser patriotisme

Han ønsker se flere basefly med fast tilhold på Værnes, og bedre direkte-ruter til flere av utenlandsdestinasjonene. De daglige flyene til London ble dessverre redusert til tre ukentlige formiddagsavganger fordi forretningspassasjerene sviktet. Dette mener Bardal understreker behovet for trøndersk samarbeid og koordinering. Han roser aktiviteten i Luftfartsforum TRD, som arbeider målrettet for å sikre utviklingen av flyplassen og rutenettet. Forumet jobber blant annet for å etablere daglige kveldsflyginger til London Gatwick og Tyskland. – Det kommer ingen nye utenlandsruter uten at det jobbes knallhardt for det. Skal vi bevare dem, må vi bruke dem, fastslår Bardal.

RTB

Utenlandstrafikk fra Trondheim, Bergen og Stavanger

	Trondheim	Bergen	Stavanger
Antall reisende totalt/år	3,4 mill	4,9 mill	3,6 mill
Antall utenlandsreisende/år	566 000	1,3 mill	1,3 mill
Andel utenlandsreisende via Oslo	42 %	19 %	12 %

FAKTA

Igangsatte og planlagte utbygginger

- Utvidelse av rullebanen og sikkerhetsarealer. Nye navigasjons- og lyssystem. Oppstart 2009.
- Seks nye flyoppstillingsplasser på vestsiden av jernbanesporet. Gir Værnes totalt 21 flyoppstillingsplasser, som dekker behovet de neste ti årene. Oppstart 2010.
- Énetasjes terminalbygg for propellfly med god forbindelse til dagens terminal. Oppstart 2012.
- Oppgradering av dagens terminal med vekt på ny bagasjehåndteringsløsning. Ønsket oppstart 2010, ikke besluttet.
- Helt ny terminalløsning med plass og dybde for blant annet mer effektiv bagasjehåndtering. I planleggingsfasen. Uavklart oppstart.

Kvalitet fra idé til evaluering

Et solid planlagt og gjennomført arrangement skal styrke omdømmet, posisjonen, identiteten og kompetansen i virksomheten din.

Vi opererer ikke med ferdige pakkedninger, men bruker dine forventninger, ønsker og mål som utgangspunkt for å utvikle et komplett arrangement.

Underveis gir vi innspill, forslag og idéer.

Ta kontakt med oss for å finne akkurat ditt arrangement!

**TRONDHEIM
ARRANGEMENT**

bidrar til unike opplevelser!

Trondheim Arrangement AS - Teglbrennerveien 7c
tel +47 72 88 44 55
mona.ulvin@trondheimarrangement.no
mariann.eidissen@trondheimarrangement.no

Reklamehuset Stjørdal

Store prosjekter – lenge å vente

I mai åpner Nordre avlastningsvei. Her fra løsningen på Brattøra.

FLYFOTO: MAGUETTE MODELLVERKSTED AS. ILLUSTRASJON: PIR II ARKITEKTKONTOR AS

Vegprosjektene i Trondheim skal sørge for et bedre, sikrere og mer effektivt hovedvegnett inn mot og rundt Trondheim. Like viktig er det at tiltakene skal redusere trafikken gjennom Trondheim sentrum. Men det vil ta lang tid før vi ser effektene av alle de store prosjektene.

Nordre avlastningsveg (NAV) står ferdig i mai. E6 Trondheim–Stjørdal skal ferdigstilles i 2014. Den første fasen av E6 Tonstad–Jaktøyen kan forhåpentlig påbegynnes nyåret 2011, men har uavklart framdrift. Sluppen–Stavne er fortsatt i det blå.

Gradvis omlegging

Dette tar lang tid, medgir Statens vegvesens avdelingsdirektør i Sør-Trøndelag, Ingvar Tøndel. Han er fornøyd med at NAV snart er ferdigstilt.

– NAV skal ta mye av gjennomgangs-trafikken mellom øst- og vestsiden av byen. Det betyr at vi kan redusere den tilsvarende kapasiteten gjennom sentrum. Men en så stor omlegging tar tid, og vi er avhengige av en gradvis gjennomføring av tiltakene. En umiddelbar endring i kjøremønstrene slik gatebruksplanen ønsker, er ikke mulig, mener Tøndel.

Mange runder

Han skulle gjerne hatt fortgang i Trondheims store vegprosjekter. Først og fremst for å få bedre og sikrere veger, men også for å oppnå en enklere

og mer forutsigbar prosjektgjennomføring. – Når saksbehandling og planlegging tar for lang tid, endrer ikke bare prisnivået seg, men også kravene for metoder og byggekvalitet. Da må hele prosjektet gås gjennom på nytt, forteller Tøndel.

Målet står imidlertid fast: – De nye vegene skal gjøre det enklere å kjøre rundt byen og vanskeligere å kjøre gjennom. Dessuten skal gode løsninger for kollektivtransport og sykkel gjøre det enklere å velge andre løsninger enn bil, påpeker Tøndel.

Ingvar Tøndel, avdelingsdirektør i Statens vegvesen, skulle gjerne hatt fortgang i Trondheims store vegprosjekter. Han tror det vil ta lang tid før vi ser effektene av dem.

FAKTA

Vegprosjekter i Trondheim

Felles for de pågående og planlagte vegprosjektene i Trondheim er at de skal redusere trafikkbeklastningen gjennom Trondheim sentrum og gi et mer effektivt hovedvegnett inn mot og rundt byen. De skal også sørge for bedre forhold for kollektivtransport og myke trafikanter.

Nordre avlastningsveg (NAV)

- utgjør et avlastende hovedvegnett sammen med Omkjøringsvegen, Osloveien og E6 Trondheim–Stjørdal
- går fra Osloveien (Marienborg) over Ila og Brattøra fram til Nidelv bru og E6 Trondheim–Stjørdal (tidligere kalt E6 Øst).
- består av flere delprosjekter som er utbygd etappevis over 5 år
- åpner i mai 2010

E6 Trondheim–Stjørdal (tidligere E6 Øst)

- består av to delparseller: Nidelv bru: Grillstad i Trondheim kommune og Værnes: Kvithamar i Stjørdal kommune
- blir en fortsettelse av Nordre avlastningsveg østover til Omkjøringsvegen/E6
- består av rundt 4 kilometer firefelts veg, hvorav rundt 2,4 kilometer tunnel
- ble påbegynt i 2009 og skal ferdigstilles i 2014

E6 Sluppen–Stavne

- skal fullføre stamvegvingen rundt Trondheim
- går fra Sluppen bru til Stavne ved innløpet til Marienborgtunnelen (NAV)
- omfatter oppgradering av Oslovegen, ny Sluppen bru og ombygging av Sluppenkrysset
- planlegges med fire kjørefelt over Sluppen bru
- er fremdeles i reguleringsfasen
- har uavklart framdrift og ferdigstillelse

E6 Tonstad–Jaktøyen

- går fra Tonstad til kommunegrensen mot Melhus
- skal bestå av firefeltsveg med tverrforbindelser og gang- og sykkelveger
- er delt i tre faser:
 - Tonstad–Sentervegen på Tiller – antatt oppstart på nyåret 2011
 - Sentervegen–Sandmoen – antatt oppstart 2018
 - Sandmoen–Jaktøyen – uavklart fremdrift
- er ønsket bygget som ett sammenhengende prosjekt, men dette er ikke avklart

Miljøpakken i Trondheim

- skal bedre trafiksikkerheten og miljøet gjennom bedre vegløsninger og bedre løsninger for kollektivtransport og gang- og sykkelveger
- omfatter blant annet E6 Sluppen–Stavne og E6 Tonstad–Jaktøyen
- omfatter også følgende mindre vegprosjekter:
 - tunnel fra Byåsen til Sluppen – ferdigstillelse ikke avklart
 - utvidelse av Bjørndalsbrua med nytt kollektivfelt – ferdigstilles høsten 2012
 - lokalvegforbindelse Forsøkslia–Bjørndalen – oppstart i 2010
 - ny forbindelse mellom Brundalen og Dragvoll
 - oppgradering av Elgeseter gate – under utredning

– Enormt jernbanepotensial

– Jernbanen kan bli en hovedåre i regional vekst og utvikling. Derfor må vi vurdere alle muligheter og bygge for fremtiden, sier regional plan- og utviklingsdirektør i Jernbaneverket, Anne Skolmli.

Midt-Norge har store investeringer i jernbaneinfrastruktur på agendaen. De kan åpne for nye, viktige person- og godsstrømmer, mener Skolmli.

Må ha elektrisk bane

Øverst på agendaen står elektrifisering av Meråkerbanen. – Dette er et svært spennende samarbeid med svenske myndigheter og næringsliv. En elektrifisering vil både kunne skape ny trafikk, snu trafikkstrømmen fra sør-nord til øst-vest, og gi nye muligheter for gods-transport for hele Midt-Norden, mener Skolmli.

Skolmli peker på at dagens gods- og persontrafikk til og fra Midt-Sverige i hovedsak går via Stockholm eller Göteborg. En opprustet bane fra Storlien til Stjørdal vil gi effektiv persontrafikk i ringen Stockholm–Østersund–Trondheim–Oslo. I tillegg vil den generere trafikk til Værnes, som en internasjonal flyplass også for Midt-Sverige, og til midtnorske havner.

Haster

Også Trønderbanen inngår i planer for elektrifisering. Nå utreder Jernbaneverket og Statens vegvesen alternativer for en tunnel gjennom Forbordfjellet nord for Stjørdal. Den vil korte ned strekningen med seks til ni kilometer. I løpet av våren skal Jernbaneverket og Statens vegvesen i gang med en felles KVV (konseptvalgutredning) for å vurdere fremtidens transportløsninger for strekningen Trondheim–Steinkjer.

– Vi kan ikke planlegge ny trasé for Trønderbanen uten samtidig å vurdere elektrifisering, noe Jernbaneverket anbefaler, sier Skolmli. Avgjørelsen vil

– Jernbanen blir en sentral aktør i den videre utviklingen av Trøndelag, mener Jernbaneverkets regionale direktør, Anne Skolmli.

også få store konsekvenser for NSBs investeringer i nytt togmateriell. – Togparken må fornyes i nær framtid. Må NSB velge diesellokomotiver, blir det et valg som gjelder for overskuelig framtid, og elektrifiseringen må legges på is. Derfor haster det med å samordne og ta beslutninger på dette, mener regiondirektøren.

Ikke enten-eller

Også spørsmålet om høyhastighetsbane mellom Trondheim og Oslo utredes. Skolmli mener imidlertid ikke dette fjerner behovet for å utvikle det eksisterende jernbanenettet. – Høyhastighetsbane vil ikke erstatte dagens bane. Høyhastighetstog vil ha få stopp og kan vanskelig kombineres med godstransport. Dessuten vil det ha store konsekvenser for hele transportsystemet vårt, blant annet i konkurransen med fly. Derfor er det riktig og viktig at vi utreder dette grundig, mener Skolmli.

Enomt jernbanepotensial

Hun er glad spørsmålene om baneutvikling har vakt engasjement blant

både politikere og næringsliv. – Det handler ikke om jernbanen isolert, men om hele det framtidige transportsystemet i Midt-Norge. Og her har jernbanen et enormt potensial, mener Skolmli.

FAKTA

Jernbaneverket er i gang med bygging, utredning og planlegging av en rekke bane-prosjekter som får stor betydning for det totale transportsystemet i Midt-Norge.

Gevingsåsen jernbanetunnel

- vil øke kapasiteten mellom Trondheim og Værnes fra 5,4 til 8 tog per time
- lengde 4 400 meter
- kostnadsramme 635 mill. kroner
- byggestart våren 2009
- ferdigstilles høsten 2011

Tunnel Forbordfjellet

- forkorter strekningen Stjørdal–Steinkjer med 5–7 minutter og 6–9 km, avhengig av løsning
- Jernbaneverket går i gang med KVV (konseptvalgutredning) i samarbeid med Statens vegvesen i vår
- antatt ferdigstilt KVV i 2012 og KS1 (kvalitetssikring) i departementet i 2013
- uavklart kostnad og framdrift

Elektrifisering av Meråkerbanen og Trønderbanen

- vil sammen med svenske Mittbanan styrke Midt-Norges rolle i et framtidig nordisk transportsystem
- start utredning mulighetsstudie desember 2009
- ferdigstilt mulighetsstudie november 2010
- anslått kostnad 1,5 mrd. kroner
- håper å inkludere prosjektet i NTP for 2014–2024

Høyhastighetsbane

- start utredning (KVV) februar 2010
- ferdigstilt tilrådning februar 2012

Gjennomførte opprustingstiltak

- Siste tre år: opprusting av skinner og sviller på Meråkerbanen: 40 mill. kroner
- 2009: generell fornyelse av Dovrebanen og Trønderbanen som følge av regjeringens tiltakspakke: 350 mill. kroner

– Kunnskapsmiljøene må gi mer næringsutvikling

– Målet må være å skape et tett positivt samspill mellom læringsmiljøer og næringsutvikling. Dette er en sak vi vil jobbe for, lovte Siv Jensen i møte med Næringsforeningen.

FoU, innovasjon og næringsutvikling stod på dagsordenen da Næringsforeningen (NiT) møtte FrPs partileder Siv Jensen 18. mars.

Utdanning er næringsutvikling

- FoU er regionens fremste fortrinn. Skal Trondheimsregionen oppnå et brutto nasjonalprodukt på nivå med resten av landet, må vi utnytte regionens store fortrinn; kunnskapsmiljøene, sa Næringsforeningens administrerende direktør, Berit Rian.

Siv Jensen hadde ingen problemer med å komme Næringsforeningen i møte. – Vi diskuterer stadig universitets- og høyskolesektoren, som vi opplever som altfor fragmentert. Vi bør ha som mål å bygge solide utdanningsstrukturer som trekker til seg gode forskere, lærere og studenter. Da bør vi også se sektoren i sammenheng med næringsutvikling, mente Jensen.

Etterlyser målrettet innsats

I møtet pekte Næringsforeningen på behovet for målrettet innsats i skjæringspunktet mellom bedriftene og kunnskapsmiljøene. – Regionen må ta i bruk kunnskapen både for å utvikle dagens bedrifter, og for å skape nye. Det gjør vi ikke i stor nok grad i dag. Vi skaper rett og slett ikke nok næring i forhold til vår ledende kunnskapsposisjon, mente Rian.

– Staten pøser penger inn i FoU. Da må vi også sørge for å få mest mulig næringsvirksomhet utav det, og våge å stille tøffere krav, sa NiT næringspolitiske leder, Trygve Bragstad, under møtet. Han pekte også på paradokset med at det i Norge ikke er politisk aksept og tilgjengelige virkemidler for å satse på bedrifter som ligger i byene.

God FrP-sak

– Dette bør være en sak å ta fatt i

for FrP. Partiet satser tungt både på næringslivspolitikken, og på å få mest mulig effekt av offentlig sektor. Dermed skulle alt ligge til rette for at nettopp FrP bør sette dette på den nasjonale dagsordenen, mente Bragstad.

Møtet med FrP fant sted i Weatherford Laboratories lokaler på Lade. Også stortingsrepresentant Per Sandberg fra Sør-Trøndelag FrP, fylkesrådsmedlem i STFK, Morten Ellefsen, kommunalråd i Trondheim, Kristian Dahlberg Hauge og Geir A. Mo var til stede, og støttet Næringsforeningens utspill.

– Dette er interessant. Vi har jobbet med alle disse utfordringene, ikke minst med hensyn til å stille krav for å sikre at FoU-investeringene kaster av seg. Hittil har vi blitt slått tilbake, men har selv sagt ikke tenkt å gi oss, sa Sandberg. Dahlberg Hauge fulgte opp med å love å ta ballen videre i Trondheim.

Næringsutvikling basert på FoU- og utdanningsmiljøene stod på agendaen da Næringsforeningen i Trondheim møtte FrP med partileder Siv Jensen i spissen. Fra venstre: Erik Iversen Nakken (Weatherford), Trygve Bragstad (NiT), Berit Rian (NiT), Marit Collin NiT), Morten Ellefsen (FrP), Rolf Johansen (Weatherford), en delvis skjult Kristian Dahlberg Hauge (FrP), Geir A. Mo (FrP), Per Sandberg (FrP), Siv Jensen (FrP), og Johan Tronvoll (Weatherford).

FAKTA

NiTs forslag til ti strategier for å få mer næringsutvikling ut av kunnskapsmiljøene:

1. utvikle strategi for å bli best på at ansatte ved høyskole og universitet starter egne bedrifter
2. sikre at det finnes systemer for å måle hvor mye HiST/HiNT/NTNU/SINTEF omsetter for i regionens næringsliv. Sette mål for utviklingen.
3. sørge for flere utspring fra TTO
4. utvikle strategi for bedre kobling mellom studenter og næringsliv
5. øke eksisterende bedrifters samarbeid med FoU/utdanningsmiljøene gjennom økt satsing på Idéportalen, Utspring og Kompetanseregulering. Etablere nye ved behov.
6. sikre (fortsatt) internasjonal standard på laboratorier og testfasiliteter
7. etablere Nordens beste økonomi- og ledelsesutdanning innen kommersialisering av teknologi
8. sikre nok pre-seed midler
9. beholde vår ledende posisjon innen FoU og innovasjon
10. sørge for at samarbeidsorganet Trondheimsregionen, sammen med HiST, NTNU, SINTEF og næringslivet, velger ut ett til tre kunnskapsnav

Avhengig av kunnskapsmiljøene

Johan Tronvoll og Erik Iversen Nakken i Weatherford Laboratories pekte på

Partileder Siv Jensen i Fremskrittspartiet og administrerende direktør Berit Rian i Næringsforeningen er enige om behovet for økt satsing på å skape arbeidsplasser fra FoU-miljøene.

behovet for å stimulere til næringsutvikling allerede tidlig i utdanningsløpet.

– Innovasjon og nyetablering er risikabelt, og krever utholdenhet før du ser resultatene. Skal vi bli sterkere på nyetablering trenger vi ikke bare økonomiske virkemidler, men også

oppmuntring til næringsutvikling i utdanningsmiljøene, mente Tronvoll og Nakken. De understreket den betydningen kunnskapsmiljøene i byen, inkludert NTNU, SINTEF, Statoil og andre bedrifter og gründermiljøer i Trondheim, har hatt for utviklingen av bedriften.

RTB

Ro, harmoni, sjøluft og minnerike opplevelser

www.kystekspresen.no Unikt og ekte ved sjøen www.kysthotell.no

Vi gir deg starten på opplevelsen! Kystekspresen bringer deg raskt, komfortabelt og effektivt til Ørland Kysthotell. Grupper avtaler rabatt på reisen med kysthotellet!

- Konferansehotellet med unik beliggenhet-55 min fra Trondheim med Kystekspresen
- Rikholdig og spennende aktivitetstilbud
- Opplev vårt velrenommerte kjøkken

Hos oss er du alltid velkommen. Ta kontakt med oss for gode tilbud.

KYSTEKSPRESSEN

ØRLAND KYSTHOTELL

Telefon 72 51 33 00
Telefax 72 51 33 01
E-post post@kysthotell.no
www.kysthotell.no

Rådyrt lån av gategrunn

Leie av gategrunn i Trondheim: kr 18,-/kvm/døgn

Leie av gategrunn i Oslo: kr 1,30/kvm/døgn

Leie av gategrunn i Stavanger: Gratis

Utbyggere i Trondheim kommune betaler oppsiktsvekkende dyrt for å leie gategrunn ved utbyggingsprosjekter, mener NiTs næringspolitiske leder, Trygve Bragstad. Nå har Næringsforeningen dokumentert leieprisen i totalt ni norske byer. Det viser til dels store forskjeller i leieprisen, men Trondheim står i en særklasse.

Betaler dyrt for næringsutvikling

Sammenlikningen viser at prisen i Trondheim er hele 14 ganger høyere enn i Oslo, som er nest dyrest. Mens trondheimsprisen gjelder for hele kommunen, gjelder imidlertid Oslo-prisen bare for indre bysone. Utenfor denne sonen gjelder halv takst.

Nå har Næringsforeningen satt i gang en prosess som skal ende opp i en politisk sak rett etter påske. Det kan forhåpentligvis føre til en revurdering av leieprisene.

– Vi har lenge stilt spørsmål ved det vi mener er alt for høye priser for å leie gategrunn til stillas, riggområder osv. Tidligere har kommunen hevdet at det ikke er mulig å sammenlikne priser mellom byene. I Næringsforeningens møte

med ordføreren før jul ble det likevel vedtatt at kommunen skulle hente inn sammenliknbare tall fra andre byer, forteller Bragstad.

Det ga en oppsiktsvekkende oversikt der Trondheim kommer svært dårlig ut. – Dette bidrar ikke til å fremme næringsvirksomhet, mener Bragstad.

Grovt urimelig

– Ikke bare er prisen for leie av kommunal gategrunn høy. Utbyggere opplever også grovt urimelige regler for hva de må betale for. Blant annet kan du bli nødt til å betale for leie av egen grunn, for eksempel et fortau. Det til tross for at du etablerer tunneler og overganger som sikrer ferdsele for myke trafikanter.

– En utbygger som er pålagt å opparbeide en offentlig plass i forbindelse med et byggeprosjekt, kan også oppleve å måtte betale riggekostnader for denne plassen under opparbeidelsen. Da er det ikke rart byggebransjen fortviler, mener Bragstad. Han understreker at regningen for alle leiekostnadene til syvende og sist må betales av leietakerne og dermed kundene.

Betaler dyrt: Utbyggeren av sparebankbygget i Søndre gate betaler totalt 7 millioner kroner for å ha stillaser og annet utstyr stående på fortauet og gata i byggeperioden, forteller NiTs næringspolitiske leder, Trygve Bragstad.

Verdiskaping krever tilrettelegging

Gjennom jevnlig møter med ordføreren har NiT tatt opp ulike tema for å bedre betingelsene for næringsutvikling. Arbeidet er i tråd med Trondheimsregionens strategiske næringsplan. Den sier blant annet at Trondheimsregionen skal ha landets mest næringsfremmende politikere.

– Skal vi ha som mål å få en verdiskaping på nivå med Stavanger, må vi legge til rette for det, mener Bragstad. Han peker på at et velfungerende næringsliv er en grunnleggende forutsetning for byens velferd.

RTB

Tabellen viser hva utbyggere må betale for leie av gategrunn i landets fire største byer.

By	Takst per m ² pr døgn	Kommentar
Trondheim	kr 18,-	
Oslo	kr 1,30	kr 472,- pr m ² pr år i indre bysone
Stavanger	Kr 0,-	ingen leie for utplassering av containere, rigg, graving osv. verken på p-plass, fortau e.l.
Bergen	Kr 0,- for arealer under 30 m ² Kr 0,82 for arealer over 30 m ²	arealer over 30 m ² : 300 kr pr m ² pr år (deles på 12 mnd ved beregning) bruk av p-plasser avtales særskilt med Bergen parkering; ved lange arbeider: 60 % av p-avgift, ved korte arbeider: ingen leie

Eksempler på hva utbyggere i Trondheim betaler i leie av gategrunn:

Utbygger	Prosjekt	Leieutgifter
Maja Eiendom	Sparebankbygget i Søndre gate	7 millioner kroner totalt
E. C. Dahls Eiendom	Olav Tryggvasons gate 12 (branntomten i krysset Søndre gate)	80 000–100 000 kr/mnd Totalt rundt 700 000 kroner
KLP Eiendom	Nedre Bakklandet 60 (parkeringshus og hotell ved Bakke bru)	6,2 millioner kroner totalt*

* leien av gategrunn under utbyggingen utgjør 6 575 kr/kvm/år. Den årlige leiesummen overgår dermed den totale tomteprisen på 4 143 kr/kvm!

Nasjonalt kunnskapsaktør

- regional gullgruve for næringslivet

– NTNU trenger krevende kunder og samarbeidspartnere.

Næringslivet trenger kompetanse og dyktige kandidater.

Godt samarbeid gjør både oss og næringslivet bedre, sier NTNU-rector Torbjørn Digernes.

– Næringslivet i Trøndelag er privilegert som har NTNU i regionen, mener Digernes.

Kompetansekilde

– De siste årene har vi blitt en svært attraktiv samarbeidspartner for flere av landets store konserner som rekrutterer mennesker og kunnskap i toppsjiktet, blant annet Statoil og Hydro, forteller Digernes. – I dag finansierer Det Norske Veritas ti professorater ved NTNU. Selskapet er en kompetanseorganisasjon som er avhengig av å rekruttere medarbeidere i verdensklasse, og investerer i NTNU for å sikre fremtidig toppkvalitet.

Andre store bedrifter, som NTE og SpareBank 1, er viktige samarbeidspartnere for universitetet på en rekke tiltak innenfor innovasjon og nyskaping.

Vil bli bedre på SMB

– Vi samarbeider svært godt med de store bedriftene. De har mottaksapparat og egen forskning som gjør det enkelt å fange opp nye medarbeidere og ny kunnskap. Utfordringen ligger i de mange små- og mellomstore bedriftene. For dem kan det innebære stor risiko å rekruttere en ny sivilingeniør, påpeker rektoren. Derfor har han stor tro på Idéportalen, et nettsted eid av norske universiteter og høyskoler for å koble virksomheter, fagmiljø og studenter.

– Gjennom Idéportalen kan bedrifter knytte til seg, bli kjent med og vurdere nytten av enkeltstudenter gjennom reelle prosjekter og sommerjobber. At enkeltstudenter utgjør kontakten inn i bedriften, senker terskelen for samarbeid, mener Digernes.

Trenger mange koplinger

Han understreker betydningen av å etablere mange ulike koplinger mellom NTNU og næringslivet. – Vi er langt fra ferdige med å bygge ned barrierer og åpne for samarbeid med næringslivet, og vi gjør stadig organisatoriske grep for å bli bedre. Ikke minst har vi dyktige innovasjonsmiljøer ved NTNU.

På 60-tallet ble Autronica etablert på basis av kunnskap utviklet ved Norges tekniske høyskole og SINTEF. Siden har utallige selskap hatt sitt utspring i NTH- og NTNU-miljøene, forteller Digernes. Spinoffbedriftene har vært del av en bevisst strategi der LEN (Leiv Eiriksson Nyskaping AS) og senere TTO (NTNU Technology Transfer AS) har vært viktige virkemiddelaktører.

Flere klynger

Rektoren ønsker seg flere forskningsparker med tett samarbeid mellom kunnskapsmiljøene og det regionale næringslivet, som klyngene i Lade Teknopark, i Pirsenteret og den marine klyngen på Brattøra. Samtidig legger han vekt på NTNU som nasjonal og global aktør.

– Trøndersk næringsliv har ingen mulighet til å absorbere enhver nyskaping på ethvert nytt område. Det vi trenger, er at myndigheter og næringsliv bidrar til å skape sterke klynger på områder der vi har internasjonal spisskompetanse, som vindkraft, vannrensing, solenergi, havbruk, energi, IKT og instrumentering, sier Digernes. Han etterlyser enda mer initiativ fra næringslivshold.

VM

– Skarer av landets dyktigste ungdommer kommer til NTNU for å ta utdanning. Det er en kjemperessurs som det midtnorske næringslivet bør utnytte, oppfordrer Digernes.

– Samtidig må NTNU ivareta rollen som nasjonal kunnskapsinstitusjon som skal bidra til utvikling og verdiskaping både nasjonalt og globalt. Vi deltar ikke i KM – dette er VM, understreker rektoren. – Den dagen brorparten av de utdannede sivilingeniørene forblir i Trøndelag, har vi utspilt vår nasjonale rolle.

RTB

– NTNU utdanner landets dyktigste ungdommer. Det er en ressurs det midtnorske næringslivet bør utnytte enda bedre, oppfordrer NTNU-rector Torbjørn Digernes (t. v.). Her fra NTNUs toppleder-konferanse i 2008 sammen med Reidar Stokke i SpareBank 1 SMN.

FOTO: GORM KALLESTAD, SCANPIX/NTNU INFO

Leverandør og knoppskyter

Gjennom 60 år har SINTEF bidratt til å trekke næringsliv og kloke hoder til Trondheim. Men først og fremst er forskningsinstitusjonen en solid kunnskapsleverandør til norsk og internasjonal industri.

– Det at en internasjonalt ledende forskningsinstitusjon har hovedsete i Trondheim, har i seg selv en stor egenverdi, ikke minst for regionens næringsliv, mener konsernsjef Unni Steinsmo.

Rekrutteringsbase

SINTEF er arbeidsplass for godt over 2000 høykompetente mennesker fra 64 ulike nasjoner. 1500 av dem sitter i Trondheim. Hele 40 prosent av de

forskningsansatte har doktorgrad, og forskningsinstitusjonen er en magnet for dyktige studenter.

– Vi har lenge vært den tredje mest attraktive arbeidsplassen for teknologi-studenter generelt, og den mest attraktive blant de aller beste. Det sikrer svært god rekruttering. Mange av disse går videre til næringslivet etter noen år i SINTEF. Blant annet har SINTEF rekruttert et betydelig antall mennesker til den norske og internasjonale sol-celleindustrien, forteller Steinsmo.

– Det at SINTEF er en attraktiv rekrutteringsplattform for næringslivet er en styrke for oss. Samtidig må vi sikre balansen, så vi ikke bare blir en rekrutteringsbase, men greier å holde på riktig og viktig kompetanse.

Tiltrekker seg de store

Steinsmo peker på at SINTEF, sammen med NTNU, er en magnet også for store industrikonsern. – Miljøet rundt NTNU og SINTEF er utvilsomt en viktig grunn til at store virksomheter som Statoil og Statkraft legger forskningsvirksomheten sin til Trondheim, og at Siemens etablerer sitt globale kraftelektronikkssenter her, mener Steinsmo.

Kunnskapsleverandør

Forskningsinstitusjonen er likevel først og fremst en betydelig kunnskapsleverandør til norsk og internasjonal industri. – Hovedtyngden av verdiene vi skaper, er det kundene våre, det vil si næringslivet, som realiserer. Noen av kompetansemiljøene våre har nærmere

– SINTEF skal være en solid, profesjonell samarbeidspartner for næringslivet. Det bidrar blant annet nærheten til NTNU til, mener konsernsjef Unni Steinsmo, som nyter utsikten til Gløshaugen fra kontorvinduet.

70 prosent av omsetningen fra den internasjonale arenaen. Det bidrar til å holde forskningen på globalt toppnivå, og det drar næringslivet nytte av, mener konsernsjefen.

Nye bedrifter

På noen områder eksisterer det imidlertid ikke bedrifter som kan nyttegjøre seg og videreutvikle forskningen. Derfor har SINTEF som uttalt strategi selv å etablere bedrifter basert på modne forskningsområder. Det har gitt viktige bidrag til det regionale og nasjonale næringslivet.

Powel er fortsatt den største bedriftsetableringen med direkte utspring fra SINTEF. Da selskapet ble etablert med 37 ansatte i 1996, utgjorde det en tredel av virksomheten i SINTEF Energiforskning AS. – Fisjonen har gitt både Powel og SINTEF mulighet til å utvikle seg videre. Det er udelt positivt, mener Steinsmo.

I andre enden av knoppskytingsaksen er etableringen av helt nye bedrifter

basert på to–tre SINTEF-medarbeidere. Gode eksempler er Resman og Nacre. Dette er kritiske prosesser som krever utvikling både av ny teknologi og av markedet.

Steinsmo legger vekt på at enhver knoppskyting er en viktig strategisk beslutning. – I dag etablerer vi færre, men kritisk utvalgte bedrifter, der SINTEF har eierskap og ledelse. Det øker sjansen for å høste gevinst.

Skal disse bedriftene lykkes, er de avhengige av rammebetingelser og riktige bransjeklynger. Det betyr at ikke alle bedriftene kan bli i trondheimsregionen, kanskje heller ikke i Norge, mener konsernsjefen, og nevner Revolt, som i 2006 ble flyttet til Sveits. – Likevel er de viktige bidrag til næringsutviklingen og det totale næringslivet.

Trenger klynger

Hun er glad for at kunnskapsmiljøene i byen har lyktes med å skape klynger der virksomhetene forsterker hverandre.

– Samlokalisering er utrolig viktig. Vi er heldige som fortsatt har utspringet vårt, NTNU, som nabo. Fremover vil også nærværet av næringslivet bli stadig viktigere, som i visjonene om det nye marintekniske kunnskapscenteret i Trondheim, Ocean Space Centre, sier Steinsmo. Hun ønsker også næringslivet tett på SINTEFs og NTNUs havbruksmiljø på Brattøra.

– Vi må bygge brede, tverrfaglige trekantsamarbeid som inkluderer forskning, utdanning og næringsliv. Trondheim har svært gode modeller for denne typen samarbeid, og vi bruker modellene også i samarbeidet med blant andre Universitetet i Oslo og Institutt for energiteknikk. Økt internasjonalt og nasjonalt samarbeid er avgjørende for å sikre Norge robuste fagmiljø av høy kvalitet fremover, sier Steinsmo.

RTB

SITUASJON: For få timer i døgnet
ØNSKE: En bank som tilpasser seg min bedrift

Individuelle løsninger krever engasjerte rådgivere med høy kompetanse

Vi har hatt stor fremgang over de siste årene fordi kundene opplever at vi har skapt verdi for dem.

To vesentlige suksessfaktorer er sterk fokusering på individuelle behov og stor vilje til å lete etter optimale løsninger for din bedrift. Vi vet at lokal spisskompetanse er essensielt for å skape gode løsninger. Samtidig er et bredt internasjonalt

kontaktapparat forutsetning for å kunne følge lokale kunder ut i verden.

Ring oss på 06030, så avtaler vi en prat om hvilke behov du har – og hvordan våre løsninger kan skape mest mulig verdi for din bedrift. Det koster ikke mer enn litt av din tid, og kan fort vise seg å bli en lønnsom investering.

Fokus Bank

filial av Danske Bank

250 år og høyaktuell

– Vi vil bidra til å styrke Trondheims identitet, kultur og fremtidig rolle som en internasjonal og høyaktuell kunnskapsby, sier Kristian Fossheim, visepreses i Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab (DKNVS).

Helt siden etableringen i 1760 har Selskabet bidratt til å knytte Trondheim til kunnskap og innovasjon. Det er likevel jubileumsåret som for alvor skal sette fart på samarbeidet med næringslivet.

Vil bidra

– I forbindelse med jubileet har vi gjort et kraftig løft for å knytte Selskabet sterkere til dagens samfunns- og forskningsutfordringer, og for å styrke den internasjonale rollen vår. Samtidig vil vi videreføre den sterke lokale tradisjonen overfor det brede publikum, sier Fossheim. Han roser Per Ottesen som i 2008 ble ansatt som visegeneralsekretær.

– Han har et stort og verdifullt nettverk og har bidratt med verdifulle samarbeidspartnere, blant annet innen næringslivet, mener Fossheim.

Innovasjon

Tanken om å legge til rette for innovasjon og næringsutvikling er ifølge Fossheim slett ikke ny. Allerede på 1700-tallet ga Selskabet premier for innovasjon og nyttige tiltak innen landbruket. – Selskabet fikk oppdraget av den danske prins Fredrik, som finansierte pengepremiene. Oppfordringene førte til at folk sendte inn både stoffprøver og planer. Det ble også satt i gang nydyrkingstiltak, men de store resultatene uteble, forteller Fossheim.

Selskabet og dets medlemmer la i stor grad grunnlaget for Trondheims framskutte posisjon som kunnskapssete, mener visepreses Kristian Fossheim. Her sammen med Selskabets grunnlegger, biskop Gunnerus.

Realfaglig tradisjon

Han peker på at Selskabet og dets medlemmer i stor grad la grunnlaget for Trondheims framskutte posisjon som kunnskapssete. – Den ene av grunnleggerne av Selskabet, Gerhard Schønning, formulerte det idémessige grunnlaget for Trondhjems borgerlige Realskole fra 1783, Nordens første i sitt slag. Gerhard Schønning's skole er en videreføring av denne skolen, som var det "nyttige" motstykket til katedralskolen, forteller Fossheim.

Trondhjems borgerlige Realskole gjorde trolig også sitt til at det ble mulig å opprette Trondhjems Tekniske Lærestanstalt i 1870. Skolen var Trondheims første høyere tekniske skole, og ble i neste omgang forløper til Norges Tekniske Høgskole.

Allerede rundt 1840 reiste et annet av Selskabets medlemmer, rektor og preses i DKNVS Frederik Moltke Bugge, spørsmålet om å opprette en polyteknisk skole etter europeisk mønster, i Norge. Han var imidlertid

for tidlig ute til at det ble gjennomført, sier Fossheim.

– Gjennom hele sin historie har Selskabet bidratt til Trondheims sterke naturfaglige posisjon innen forskning, og senere innen forvaltning. Det drar både utdanningsinstitusjonene og byens næringsliv nytte av i dag, sier Fossheim ubeskjedent.

FAKTA

- Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab (DKNVS) ble etablert i 1760 av biskop Johan Ernst Gunnerus, rektor Gerhard Schønning og etatsråd Peter Friderich Suhm under navnet Det Trondhiemske Selskab.
- Selskabet fikk sin kongelige status som DKNVS i 1767.
- Selskabet har til formål "å fremme vitenskap og formidling av vitenskap", blant annet gjennom å
 - arrangere møter og seminarer
 - støtte vitenskapelige tiltak
 - delta i internasjonalt samarbeid
- Selskabet er organisert i en stiftelse og et akademi som har mer enn 600 medlemmer.
- Norske og utenlandske personer som har gjort en anerkjent vitenskapelig innsats kan velges som medlemmer.

Bærekraftsentrum

I jubileumsåret arrangerer Selskabet to tverrfaglige, internasjonale konferanser med globale spørsmål om klima og bærekraft på dagsordenen, og med foredragsholdere på internasjonalt toppnivå. – Sammen med blant andre NTNU, SINTEF og Norges Tekniske Vitenskapsakademi ønsker vi å bidra til å gjøre Trondheim til et internasjonalt sentrum for forskningsprioriteringer relatert til bærekraft. Samtidig vil vi bidra til å løfte Trondheim som konferanseby med tanke på forskningsformidling og -diskusjon, sier Fossheim.

– Gjennom tretten år har DKNVS sammen med NTNU gjennomført nesten tre tusen åpne «Byen, bygde og kunnskapen»-arrangementer. Målet har vært å formidle forskning, historie og kultur til allmennheten, og arrangementene har bidratt til å sette søkelys på byens identitet og sjel som kunnskapsby. Det bidrar igjen til å gi tilhørighet og stolthet til byens virksomheter, mener visepreses Fossheim.

RTB

RASKESTE VEI TIL USA/CANADA

To ganger i uken, mandag og torsdag
Direkte fra Værnes - Reykjavik - USA/Canada.

ICELANDAIR
icelandair.no

trondheimlufthavn.no

Gammel industrikjempe på nytt beite

Fesil har produsert ferrosilisium siden 1927. Nå tar metallkjempen skrittet inn i solcelleindustrien.

Da Fesil flyttet hovedkontoret fra Oslo til Trondheim i 2002, var det for å komme nærmere selskapets to smelteverk, Holla Metall på Kyrksæterøra og Rana Metall i Mo i Rana. De to smelteverkene leverer ferrosilisium og silisium metall til en rekke store, europeiske industriselskaper.

I 2008 var Fesil Trøndelags nest største selskap med en omsetning på 4,5 milliarder kroner, uten at det vakte vesentlig oppmerksomhet blant den jevne trønder. – Til å være en av Europas ledende i våre markeder, er vi nok en godt bevart hemmelighet, medgir

Fesils økonomi- og finansdirektør Dina Elverum Aune.

Solcellepilot

Nå har selskapet investert 80 millioner kroner i et pilotanlegg på det gamle Fesil-området på Lilleby. Pilotprosjektet skal forhåpentlig gi ultrarent silisium til bruk i produksjon av solcellepanel.

– Solcelleindustrien krever ekstremt rent silisium. På grunnlag av egen industrikompetanse, og i tett samarbeid med blant andre SINTEF og NTNU, har vi utviklet en teknologi som tilfredsstillende de strenge kvalitetskravene, forklarer Elverum Aune.

Bygger ut

På Lilleby skal det nye datterselskapet, Fesil Sunergy AS, demonstrere at det kan levere stabil produksjon til solcelleindustrien i et større kvantum. Hvis piloten lykkes, har Fesil planer om å bygge et anlegg på Orkanger, på nabo-tomta til Washington Mills. Det gamle fabrikkområdet på Lilleby er allerede omregulert til bolig- og næringsformål, og skal bygges ut i samarbeid med Veidekke etter at pilotprosjektet er avsluttet.

Fortviler over kraftpriser

For Fesil ble rekordåret 2008 etterfulgt av en kraftig omsetningssvikt i 2009. – Nedgangen i markedet førte til at vi måtte stenge flere smelteovner. Nå har markedet snudd, og fra mai er fem av seks ovner i drift, forteller direktøren.

Hun fortviler imidlertid over vinterens kraftpriser. – Som en av landets mest kraftkrevende industribedrifter bruker vi rundt 1,5 TWh i året ved full produksjon. Det utgjør mer enn 1 prosent av landets totale forbruk, og 1 øre på kraftprisen utgjør 15 millioner på resultatet for oss, sier Elverum Aune.

Vil bidra til utvikling

På nyåret ble Fesil medlem av Næringsforeningen. – Pilotprosjektet og den påfølgende utbyggingen av Lilleby er to store prosjekter som er viktige for både oss og byen. Gjennom medlemskapet i NiT vil vi være med og utvikle trondheimsregionen, spesielt innen industri, sier Elverum Aune.

RTB

Fesil har investert 80 millioner kroner i et pilotanlegg som skal gi ultrarent silisium til solcelleindustrien, forteller økonomi- og finansdirektør Dina Elverum Aune.

Tilbake til tradisjonelt bankhåndverk

The Economist preget tidligere i vinter forsiden sin med overskriften "Bubble warning". På et år har vi gått fra frykt for global nedsmelting av verdensøkonomien, til advarsler i et av verdens mest anerkjente økonomitidsskrifter om en ny økonomisk boble. Det amerikanske aksjemarkedet ligger nå omtrent 25 prosent under toppnivået i 2007, men er i følge The Economist 50 prosent overpriset i forhold til den langsiktige verddivurderingen – eller "long term measure".

Boligmarkedet er en annen sterk indikator på den økonomiske utviklingen, og ble på grunn av overprising tillagt en stor del av skylden for finanskrisen. Selv om hukommelsen er et skrøpelig redskap, sitter fortsatt begrepet "Sub Prime" friskt i minne, som i realiteten er en måte å finansiere boligbygging basert på en overdreven forventning om fremtidig prisvekst. I dag er det amerikanske prisnivået omtrent på det som anses som et riktig nivå regnet opp imot leiepris. I land som Storbritannia, Australia, Hong Kong og Spania er imidlertid boligmarkedet tilsvarende overpriset med hele 30 prosent. Det er også en stor diskusjon om statsgjeld under oppseiling, med utgangspunkt i Hellas, men med klare paralleller til land som Irland, Spania, Portugal og Storbritannia. Arbeidsledigheten skyter nå i været over hele verden. I Spania

er 18-19 prosent av den arbeidsføre befolkningen uten jobb. I Sverige har ledigheten passert 9 prosent, i USA 10 prosent.

Norge synes imidlertid å være i en særstilling, med en ledighet på bare 3,2 prosent, sterke statsfinanser, lav rente og økonomisk vekst (selv om den er lav). Likevel er det fortsatt flere næringer som har store utfordringer foran seg. Heldigvis har store deler av næringslivet brukt dette året på å ta nødvendige omstillinger, og mange bedrifter har god likviditet og en solid egenkapital-situasjon. Det er likevel avgjørende at næringslivet fortsetter å ta nødvendige omstillinger dersom vi skal lykkes. Bruker vi det sterke utgangspunktet vi nå har i norsk næringsliv, tar omstillingene og posisjonerer oss godt, kombinert med en klok ledelse fra myndighetenes side, har vi tidenes beste utgangspunkt for å vinne konkurransen og posisjonere oss til oppgangen kommer.

Mange mener det ikke er de gode prosjektene det står på, men bankene som har vært for restriktive med å gi finansiering. Det er nok riktig at bankene, i en situasjon hvor kapitalmarkedene sluttet helt å fungere, ble mer avventende enn tidligere. Denne situasjonen er nå normalisert, og det lånes ut mye penger i markedet. Men det stilles enda sterkere krav til godheten i prosjektene.

Av Christian Smeby, direktør Business Banking i Fokus Bank.

Kunder og bedrifter som kan vise til vekstkraft, god kontantstrøm, solid egenkapital og høy omstillingsevne stiller sterkt, og møter god mottagelse og gode betingelser når de kommer til banken. Kravet til egenkapital og god kontantstrøm vil imidlertid stå stadig mer sentralt for å få finansiering fremover. Det er bankens rolle å sørge for at kundene ikke "girer" for høyt.

Bankens rolle er å bidra til og sørge for gode kredittvurderinger, og å være en kompetent og god rådgiver. Kort og godt skal vi gjøre det vi er best til, nemlig å yte tradisjonelt og godt bankhåndverk.

Nytt lederutviklingsprogram i Midt-Norge!

- Effecto-programmet – lederutviklingsprogram oppstart september 2010 – 4 samlinger over 8 mnd – se www.effecto.no for datoer og sted. **Påmeldingen har nå startet** – ta kontakt på telefon 73 51 82 00 snarest eller send en mail til frede@effecto.no.
- Et praktisk orientert lederutviklingstilbud for ledere i privat og offentlig sektor, med virkelige casestudier. Nettverk – effektiv egenutvikling – varige endringer.

EFFECTO
RÅDGIVERE AS

Bedre resultater – sammen

tlf 73 51 82 00

Olav Tryggvasonsgt 24, 7011 Trondheim

IBT[®]

www.effecto.no www.effecto.no www.effecto.no www.effecto.no

Best på dypt vann

– Krevende leveranser til Norskehavet har brakt den midtnorske olje- og gassbransjen i internasjonal toppliga, sier Lars Egil Mathisen, mangeårig leder for NiT-fagrådet Deep Sea Society. I februar overlot han stafettpinnen til Kjell Arne Jacobsen.

– Haltenbanken har fungert som et fullskala laboratorium som har flyttet de teknologiske grensene for subsea-løsninger. Området utgjør i dag et komplekst nettverk der en rekke installasjoner, og dermed leverandører, må spille sammen. Leveranser til disse installasjonene er verdens beste CV, mener Lars Egil Mathisen, markedsdirektør i Weatherford Sicom.

Bransje i vekst

I 2008 omsatte bedriftene som er tilsluttet Deep Sea Society (DSS), for totalt 10,8 milliarder kroner. Tallene for 2009 er ennå ikke klare, men investeringskutt hos blant andre Statoil tyder på en foreløping økonomisk utfaling. – Likevel tror vi på å nå målet vi satte da vi etablerte DSS i 2006; at bransjen skulle omsette for 12 milliarder kroner i 2014, sier Mathisen.

Olje- og gassbransjen er Midt-Norges største med hensyn til både verdiskaping og antall arbeidsplasser. Men ennå er det mye å gå på. – De klart største vekstmulighetene ligger i det internasjonale markedet, ikke minst innen dypvannsteknologi. Ifølge Mathisen er havdypene i Mexicogulfen og utenfor Brasil allerede på vei til å bli et viktig marked for midtnorsk dypvannskompetanse.

Øker utvinningen

Et annet aktuelt vekstområde er løsninger for å øke utvinningsgraden, forteller fagrådsleder Kjell Arne Jacobsen, til daglig viseadministrerende direktør i SINTEF Petroleumsforskning AS.

– Mange utenlandske operatører er vant til en utvinningsgrad på rundt 20 prosent. I Norge har vi krav om en utvinningsgrad på 45 prosent, men har ambisjoner om å greie 55 til 70 prosent. Dette er svært attraktivt på det internasjonale markedet, sier Jacobsen. Han har forventninger til kunnskaps-

Et av de største vekstområdene for midtnorske leverandører til olje- og gassbransjen er løsninger for å øke utvinningsgraden, mener Lars Egil Mathisen (tv.) og Kjell Arne Jacobsen, henholdsvis forhenværende og ny leder for fagråd Deep Sea Society.

miljøenes og bedriftenes samarbeid om nye løsninger for oljebransjen.

Klimautfordringer

– Det ligger mange spennende utfordringer foran oss, hovedsakelig knyttet til to hovedområder: å utnytte eksis-

terende oljereserver så godt som mulig, og å sørge for at installasjonene drives med minimale utslipp. Leverandørbedriftene må henge seg på teknologiutviklingen innen disse områdene.

I tiden fremover vil bransjen i langt større grad rette oppmerksomheten mot klimaproblematikk og bærekraft, ikke minst takket være den nye kompetansen og teknologien som nå utvikles med utspring i SINTEF og NTNU.

– Norsk olje- og gassindustri har allerede verdens laveste CO₂-utslipp. Dessuten har vi Europas fremste kompetansemiljø innen fangst og lagring av CO₂. Et annet aktuelt område er elektrifisering av offshoreproduksjonen. Her jobber SINTEF med nye, smarte løsninger for høyspenningsnettverk på havbunnen, påpeker Jacobsen.

Viktige teknologidrivere

Mathisen understreker betydningen av nettopp SINTEF og NTNU. – De er en uvurderlig teknologidrivkraft og samarbeidspartner for bedriftene, både i form av kompetanseutvikling, og i kraft av å ha store laboratorier der næringslivet kan teste ut nye løsninger og derigjennom redusere risiko. Også Statoil har vært en helt avgjørende regional drivkraft og kunde for midtnorske leveranser.

Internasjonalisering

DSS har bidratt til å samle og synliggjøre den midtnorske leverandørindustrien. I det videre arbeidet skal fagrådet i hovedsak fokusere på to områder. – For det første skal vi bidra med gode råd om hvordan vi kan nå målene i Strategisk næringsplan. For det andre skal vi bidra til at næringsklyngen blir enda mer internasjonalt orientert. Det er her de viktigste markedene ligger i årene fremover, mener Jacobsen.

FAKTA

Deep Sea Society (DSS)

- er møteplass og nettverk for den midtnorsk olje- og gassbransjen
- omsatte i 2008 for totalt 10,8 mrd kroner
- skal synliggjøre bedrifter og teknologi overfor oljeselskap og hovedleverandører
- skal identifisere og drive frem felles prosjekter i bransjen
- er et fagråd i NiT

Olje- og gassbransjen i Midt-Norge har internasjonale bedrifter og kunnskapsmiljøer innen en rekke nisjer, blant annet innen:

- rørledningsteknologi
- instrumentering
- elektrifisering av sokkelen
- CO₂-fangst
- vannrensing

Gode sommerjobber til karrierebevisste søkere

(Har du sommerjobb til de beste?)

Det er ikke bare til faste stillinger det er kamp om de beste jobbene.

Også i sommerjobbmarkedet blir kandidatene mer og mer bevisste på hva de ønsker og de starter tidlig med å planlegge hvordan de skal få den sommerjobben de vil. Som arbeidsgiver kan du bidra til å gjøre sommerjobben ekstra attraktiv for karrierebevisste søkere. Og søknadene – de kommer nå.

– Vi ser at studenter blir mer og mer profesjonelle i sin jakt på sommerjobb, sier konsernsjef Anders Øwre-Johnsen i Adecco. Mange starter søket etter sommerjobb tidlig, og de tar ofte ekstrajobber for å komme inn i interessante virksomheter og dermed lettere få den sommerjobben de helst vil ha. Og det er ikke bare lønnen som trekker: Mange vil ha karriererellevante sommerjobber og de vil lære om hvordan det er å være i arbeidslivet.

– Sommerjobben gir et svært nyttig innblikk i arbeidslivet, og mange ønsker seg til sommerjobber hvor de kan lære om den bransjen eller det faget de utdanner seg innen, forteller Øwre-Johnsen.

Frida Aamot studerer industriell økonomi og teknologiledelse ved NTNU og er en god representant på dette:

– I første omgang forsøker jeg å få en sommerjobb som er relevant for studiet. I mitt tilfelle betyr det helst i bank, finans eller en ingeniørbedrift, sier hun. Men å få en sommerjobb i det hele tatt er viktig for mastergradsstudenten: – Bare det å få være i arbeidslivet, å måtte forholde seg til en ledelse og

i det hele tatt ha en jobb i en organisasjon er nyttig og gir arbeids erfaring som man kan knytte opp mot studiene, understreker hun. Og hvor viktig denne praksisen er for dagens sommerjobbsøkere skal vi ikke undervurdere: – Pengene kommer selvfølgelig godt med på et studentbudsjett, men likevel i annen rekke; jeg tror veldig mange er nøye på å ha en sommerjobb nettopp for å få erfaring.

Så hva kan en arbeidsgiver gjøre for å gjøre sommerjobben mer relevant og lærerik?

– Det kan være å få lov til å være observatør på møter for å se hvordan andre arbeider og få oppgaver som gjør at jeg får innblikk i også andres stillinger og arbeidsmetoder, foreslår Aamot. – Selv om jeg ikke får sommerjobb som ingeniør er det interessant å få innblikk i hvordan andre i organisasjonen jobber, sier hun.

Konsernsjef Øwre-Johnsen i Adecco er enig: – Mange arbeidsgivere kan bli flinkere både til å planlegge behovet sitt for arbeidskraft tidligere, og også til å tilrettelegge for sommerjobbkandidaten når vedkommende først er på plass, oppfordrer Anders Øwre-Johnsen.

Av konsernsjef Anders Øwre-Johnsen i Adecco.

Trøndersk storsatsing i Kina

Nå starter midtnorske myndigheter og næringsliv en langsiktig satsing i Chongqing i Kina. – Dette er en byregion med betydelige miljø- og energiutfordringer, og med sterkt ønske om å få tilgang til norsk og trøndersk kompetanse.

Det sier Anne Kath Willumsen, daglig leder i Midt-Norsk Handelskammer. I mai reiser en trøndersk delegasjon til Shanghai og Chongqing. Sistnevnte er vennsapsregion til Sør-Trøndelag fylkeskommune. – "Norway Days" i Chongqing blir starten på en langsiktig midtnorsk satsing, både økonomisk og kulturelt. Arrangementet er et samarbeid med partnere i Chongqing, forteller Willumsen.

Markedsmuligheter

Hun peker på store muligheter for trøndersk næringsliv på det kinesiske markedet. – Miljøteknologi, ny fornybar energi og energieffektivisering for bygg og industri er etterspurte kompetanseområder, mener hun.

I løpet av de sju dagene Kina-besøket varer, skal trøndersk næringsliv få innblikk i hva som finnes av muligheter i Chongqing. – Samtidig vil "Norway Days" presentere trønderske fag- og kompetansemiljøer for et kinesisk marked, sier Willumsen. Hun lover at det også blir møter med lokale myndigheter så vel som forretningsrepresentanter.

Kunnskap og nettverk

– Vi benytter selvsagt anledningen til å lære om det kinesiske markedet og til å få innblikk i hva som skal til for å drive forretning med eller i Kina. For trønderske næringslivsrepresentanter dreier det seg både om kulturkunnskap, kunnskap om potensialer og om å knytte viktige kontakter, sier Willumsen.

Besøket skal ha to hovedfokus. Det ene er spisset mot bedrifter innen miljøteknologi, som får et eget matchmaking program. Det andre er tilpasset bedrifter som allerede har forretning med Kina eller som vurderer Kina som marked.

I Shanghai får delegasjonen delta på seminar om kinesisk økonomi og næringsliv, kultur og forretningsstikk. Deltakerne skal også besøke Expo 2010.

RTB

FAKTA

Trøndersk næringslivssatsing i Kina

- I mai reiser en trøndersk delegasjon med deltakere fra næringsliv, myndigheter og virkemiddelapparat, til Chongqing i Kina for å arrangere trønderske dager, "Norway Days"
- Delegasjonen besøker også Expo 2010 i Shanghai.
- Delegasjonsprogrammet er et samarbeid mellom Sør-Trøndelag fylkeskommune, Trondheim kommune, Innovasjon Norge, Næringsforeningen i Trondheim og NHO Trøndelag.
- Trønderske bedrifter med Kina som mulig marked kan delta.
- Se www.midnorway-chamber.no for mer informasjon.

Chongqing

- ligger i den sørvestlige delen av Kina
- er en av fire kommuner direkte underlagt den kinesiske sentralregjeringen
- er verdens største og hurtigst voksende byregion, med rundt 32 millioner innbyggere
- har betydelige miljø- og energiutfordringer
- regnes som senteret for kommersielle og industrielle aktiviteter i Kinas innland

Verdensutstillingen Expo 2010 Shanghai

- arrangeres i perioden 1. mai til 31. oktober 2010
- forventer 70 millioner besøkende
- har "Better City, Better Life" som tema
- Norges utstillingstema er "Norway. Powered by Nature". Norges dag er 28. mai.

DET ER ENKELT, BILLIG & SMART Å MØTES PÅ SCANDIC SOLSIDEN

PRISEN INKLUDERER – ALT

Hos oss er møtelokalet, internett, projektor og lunsjbuffet med Scandic water selvsagt inkludert. Kaffe/te, vann og tørket frukt er alltid tilgjengelig hele dagen. I tillegg spanderer vi et energikick av pausemat, både formiddag og ettermiddag. Smart ikke sant?

KONTAKT OSS

Scandic Solsiden, Beddingen 1, Tel 21 61 46 00
scandichotels.no/solsiden

Scandic
SOLSIDEN

SKREDDER- SYDDE KURS OG UTDANNINGS- PROGRAMMER FOR DIN BEDRIFT?

Handelshøyskolen BI har lang erfaring som leverandør av skreddersydde programmer til næringslivet.

Vi tilbyr alt fra korte seminarer til kompetansesigende utdanningsprogram på Bachelor- og Masternivå innenfor alle våre fagområder.

Målrettet kompetanseutvikling er en viktig premisse for å skape økt verdi og innovativ forretningsutvikling i bedrifter og bransjer. Handelshøyskolen BI, representert gjennom sterke fag- og forskningsmiljøer, er en viktig kompetansepartner for lokalt næringsliv.

Ta kontakt, eller se våre hjemmesider for nærmere informasjon: www.bi.no/trondheim

BI TRONDHEIM

Havnegata 9, Pirsenteret
Telefon: 98 25 17 50
bi-trondheim@bi.no

TYNGDEN DU TRENGER

BI

Nettverk Økonomi er etablert

Høsten 2009 startet prosessen med å etablere et forum i kjølvannet av Økonomisjeforum som ble vedtatt avviklet høsten 2008. Tanken bygger på NiT's målsetning om at Trondheimregionen skal bli det stedet i Norge der det er lettest og starte og drive næringsvirksomhet. Én nøkkel til dette er kompetanseutveksling. Selve konseptet med nettverksgrupper er basert på modeller fra næringsforeninger og handelskammer i utlandet.

Nettverk Økonomi er et lukket forum der økonomidirektører og CFO'er fra NiT's medlemsbedrifter kan møtes og diskutere problemstillinger relatert til profesjonen. "Man snakker ikke om regnskapsmessige detaljer, men foku-

serer på de mer overordnede strategiske tankene, og ikke minst, det skal være en arena der bedriftens øverste økonomiske leder kan utvikle et sosialt nettverk med likesinnede." sier markedsjef Torgeir Sølsnes, som er ansvarlig for nettverk i NiT sammen med leder for Nettverk Økonomi Anne Dordi Alseth fra Manpower. Nettverkets overordnede mål er å gi medlemmene en kompetanseutvikling som bidrar til økt lønnsomhet for sin virksomhet gjennom erfaringsutveksling og diskusjon rundt felles problemstillinger.

Steinar Nordrum, økonomidirektør i HeimdalGruppen, fremhever muligheten til å ta del i andres erfaringer, få inspirasjon til å se på fokusområder

og ta tak i vanskelige problemstillinger. Han støttes av Roar Østgård, økonomidirektør i Adresseavisen ASA/Polaris Media som mener det er verdifullt å ta del i andres erfaringer, knytte kontakter, bli inspirert og kanskje inspirere for å utvikle økonomifunksjonen. Dessuten er det interessant som en temperaturmåler på hva som opptar økonomiledere i Midt-Norge.

NiT tester ut konseptet med nettverksgrupper i 2010. Basert på erfaringene med Nettverk Økonomi vil vi se på andre profesjoner som kan være aktuell. Vi har ingen konkrete planer i dag og vil se nærmere på mulighetene til høsten. Her tar vi selvsagt i mot innspill fra medlemmer.

Bak fra venstre: Anne Dordi Alseth, Manpower, Øystein Sæther, Powel AS, Steinar Nordrum, HeimdalGruppen, Anne Lise Aunaas, SINTEF, Ole Petter Bjørseth, R. Kjeldsberg AS, Bjørn Lianes, Location AS, Rolf Schei, LindbakGruppen AS, Frank Arntsen, NTNU.
Foran fra venstre: Bjørn Erik Paasche, TrønderEnergi AS, Bjørn Sæknan, Maskegruppen AS, Jørn Egil Andreassen, Reitan Eiendom AS, Roar Østgård, Adresseavisen ASA. Ørjan Kirkefjord, FARA ASA, Dina Aune, Fesil ASA og Roar Østbø, Q-Free ASA var ikke til stede da bildet ble tatt.

Ditt nye utstillingsvindu i Trondheim

Søndre gate 4

Det ligger mange muligheter i å leie lokaler i Søndre gate 4. Muligheter til å vise seg frem for byen. Muligheter til å gi dine produkter og tjenester en unik eksponeringsmulighet.

Med Vinmonopolet som leietaker har vi lagt til rette for et nytt bevegelsesmønster i byen, og det vil gi stor kundetraffikk.

Kristian Hogstad Lund – Eiendomsmegler næring
958 06 354
kristian.hogstad.lund@em1mn.no

Lars Berger – Avd. leder utleie
482 32 141
lars.berger@em1mn.no

Om Søndre gate 4:

- Spennende leietakere som Vinmonopolet.
- 400 kvm ledig (Leie av minimum 100 kvm)
- Store glassflater
- Høyt under taket

Nå skjer det igjen

– Trondheims årlige IKT Børs holdes på Blæst torsdag 6. mai kl 13:00

Her vil store og små bedrifter holde korte innlegg om sine innkjøpsplaner for året som kommer i "Børs-tempo". Bruker de for lang tid på talerstolen blir de tatt ned –vi er kun på jakt etter hovedtrekkene så du som deltaker må forberede deg med penn og papir. Etter

innleggene vil man få mulighet for en tettere dialog under tema mingling.

Trender

Årets faglige innlegg holdes av Telenor's direktør for forretningsutvikling Stein Tømmer. Her får vi siste nytt

innen bransjen og kanskje tar han oss med litt inn i fremtiden også.

Tema mingling

Vi gjentar suksessen innen nettverksbygging og gjennomfører tema-mingling. Her velger man selv hvilket tema innen bransjen man er opptatt av og man kommer i tett dialog med en midre gruppe mennesker.

Dette har vært gjennomført med stort hell og en av kommentarene fra tidligere deltaker er: "...et seminar hvor jeg har kommet i kontakt med sjelden mange nye potensielle samarbeidspartnere og kunder". De fleste tema er allerede fastsatt, men har du noe innen IKT du brenner for å diskutere med andre kan du sende en e-post til lederen i Fagråd IKT Rune Lie på rune.lie@bjorgfjell.no

Meld deg på via web sidene til Næringsforeningen i Trondheim www.trondheim-chamber.no

Nytt fra NiT

Bygg og anlegg

Byggebørsen ble avholdt 2. februar med om lag 200 deltakere.

Deep Sea Society

Ny fagrådeleder er Kjell Arne Jakobsen fra SINTEF Petroleumsforskning

Eiendom

Jobber med innspill til interkommunal arealplan for Trondheimsregionen og ny gårdeierforening.

Energi

Fokus på kraftsituasjonen og utbyggingen av fornybar kraft.

Finans

Gjennomfører kartlegging av finansbransjen i Trøndelag. Involvert i prosjektet om Nordens beste økonomi- og ledelsesutdanning i Trondheim.

Handel

Robert Klein fra Kleins AS er ny leder for fagrådet.

Handelskammerråd

Heidi Aabel, CheckWare AS, er nytt medlem. Jobber for tiden med program i internasjonal forretningsutvikling. Arrangerer delegasjon til Kina i mai/juni og Hamburg i november.

Havbruk og fiskeri

Ny fagrådsleder er Finn Victor Willumsen fra Aquaculture Engineering. Ny bransjekartlegging gjennomført.

Helse

Nettverksprosjektet MedITNor har fått støtte for et 4. driftsår.

IKT

Rune Lie er ny leder for fagrådet. IKT-børsen, etter mal av Byggebørsen, avholdes 6. mai på Blæst.

Kreative og kulturbaserte næringer

Eileen Brandsegg fra City Manager er ny leder av fagrådet.

Logistikk

Har avholdt dialogmøte med Jernbaneverket om konseptvalgsutredning av ny godsterminal/logistikknutepunkt.

Reiseliv

Cathrine Stadsvik, Comfort Hotel Trondheim, er ny leder av fagrådet. Har avholdt en reiselivsfrokost om utforming av Brattøra.

Ressurs

RessursPub om visjoner og verdier i organisasjoner er gjennomført.

NiT Melhus

Dag Runar Båtvik fra Norgeshus er ny leder. Har avholdt åpent møte om hvordan få innpass i byggeprosjekter i Melhus kommune.

Malvikrådet

Har arrangert åpent medlemsmøte om blant annet godsterminal, havn og utvikling av Værnes.

Styret i NiT

På generalforsamlingen 22.mars ble Marvin Wiseth i Sparebank1 Midt-Norge valgt inn i styret i NiT. Cathrine Tronstad i Trønderenergi, og May Britt Hansen i Trøndelag Reiseliv AS er nye vara-representanter. Liv Malvik, Jorunn Skjoldvor Foss og Rune Nordstokke gikk ut av styret.

Nye medlemmer

tf kompetanse as

tf kompetanse as bistår bedrifter med å nå sine målsettinger gjennom bedriftsinterne prosesser innenfor salgstrening, lederutvikling, kundebehandling og relasjonsbygging. Vi har over 20 års erfaring fra ulike bransjer. Og med skreddersøm, tett oppfølging, fokus på egen og deltakers gjennomføringsevne kombinert med kvantitative aktiviteter, sikrer vi at prosessen genererer målbare resultater. tf kompetanse as har kontorer i Trondheim og på Oppdal.

Tannreiser AS

Tannreiser® har på kort gitt begrepet "tannreiser" en mening og det er blitt firmaets image: å arrangere tannreiser som en hyggelig ferie til storbyen Budapest samtidig som du sparer tusenvis av kroner. Tannreiser® formidler kontakt mellom nordmenn og tannklinikken Kreativ Dental i Budapest.

Gerhardsen Elektro AS

Firmaet ble etabl. i 1995 og har i dag 15 ansatte som utfører el.arbeid fortrinnsvis i næringsbygg. Typiske oppdrag vil være elkraft, tele/data, brannvarsling, nødlys, ventilasjon/kjøl m.m.

Janne Krohn-Hansen og Karianne Hassel

Tid til refleksjon og bevisstgjøring - er det luksus eller ren og skjær nødvendighet? Virksomhetens verdiskaping påvirkes i stor grad av medarbeidernes kompetanse, evner og vilje. De fleste virksomheter har skjulte ressurser og bør derfor rette blikket mot hva som påvirker den enkeltes vilje og motivasjon. Vi tilbyr vår kompetanse og erfaring på dette området. Virksomheter som investerer denne tiden vil som gevinst bl.a få motiverte, omstillingsdyktige medarbeidere som blir gode ambassadører for sin bedrift. Det du er bevisst kan du gjøre noe med.

Dokkhuset Scene as

Dokkhuset Scene as er organisert som et ideelt aksjeselskap. Selskapets eiere er TrondheimSolistene, Trondheim Kammermusikkfestival, Midtnorsk Jazzsenter og Trondheim Jazzforum. Siden etableringen høsten 2006 er Dokkhuset Scene etablert som en attraktiv og unik scene for byen, regionen og landet forøvrig. Scenen omtales som en av landets beste konsertscener både for utøvere og publikum.

Webstep AS

Webstep har spisskompetanse på high-end systemutvikling, systemintegrasjon, IT-arkitektur og utvikling av effektive administrative ledelsesverktøy for mellomstore og store IT-intensive virksomheter. Webstep har også omfattende erfaring og kompetanse på datavarehus- og rapporteringsløsninger. Selskapet leverer senior IT-kompetanse gjennom utleie av konsulenter og konsulentteam - og gjennom bemanning av våre oppdragsgiveres prosjekter.

Aqualyng AS

Aqualyng designer og finansierer avsaltingsanlegg basert på omvendt osmose, og er en ledende aktør innen det internasjonale markedet for vannsalg. Selskapet har jobbet innenfor avsalting siden 1998, og ble grunnlagt av Bjørn Lyng. Selskapet har siden starten fokusert på å gjøre avsaltingsprosessen mest mulig energibesparende, og har sin egen patenterte energigjenvinner, Recuperatoren.

Aqualyng har hovedkontor i Vanvikan, og har datterselskap på Kanariøyene, Dubai, Ghana og Kina.

Havsport Trondheim AS

Havsport er Midt-Norges største dykker-senter og har mer enn 30 års erfaring i bransjen. Bedriften tilbyr dykkerkurs,

dykkerutstyr og dykkerreiser i inn- og utland. Havsport ønsker å skape et aktivt, positivt og trygt dykkermiljø.

Evento Norge AS

Evento Norge AS er totalleverandør til de fleste typer arrangementer hva gjelder artister, foredragsholdere, toastmastere m.m. Evento kan bidra i hele prosessen fra planlegging starter, til gjennomføring og oppsummering. Med vårt solide nettverk av samarbeidspartnere i inn- og utland kan vi medvirke til at ditt arrangement skal bli vellykket. Uansett hvor stort eller lite det måtte være.

Muruvik Havn AS

Sivilingeniør Godhavn AS

Berggård Amundsen AS

Cebyc AS

Mynet AS

Abra Servicesystem AS

Interform AS

H-Bbygg AS

Brando AS

Skogrand Skiltdesign AS

Dasa Indisk Gods Importør

Aptomar AS

IngeniørCompaniet AS

ScanModul AS

Stone Hotel Oppdal

SINTEF Stiftelsen

Retura
garanterer
miljøriktig
håndtering
av avfallet.

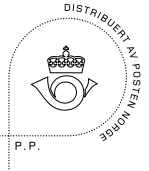
**Lei en
container**
– ring 72 54 05 10

Retura TRV
Tel: 72 54 05 10
www.retura.no

RETURA
ET MILJØ I BALANSE

Returadresse:
Næringsforeningen i Trondheim
Postboks 778 Sentrum
7408 Trondheim

B-Economique
NORGE

SpareBank 1 SMN

– en totalleverandør for din bedrift

SpareBank 1 SMN tilbyr et komplett produktspekter innen bank- og finansielle tjenester. Gjennom våre datterselskap kan vi tilby tjenester som leasing, regnskapsføring og kjøp, salg og leie av næringslokaler.

SpareBank 1 SMN har et bredt utvalg av produkter innen finansiering, forsikring, plassering og betaling. Løsninger tilpasses din bedrifts behov. Vår brede kompetanse innen ulike bransjer gjør oss til en solid samarbeidspartner.

SpareBank 1 SMN Markets kan hjelpe med innhenting av kapital i investormarkedet og tilbyr tjenester innen corporate finance, rente- og valutasikring.

Vi imøtekommer alle behovene til din bedrift, og ser dem i et helhetsperspektiv.